

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2023/32 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2025/28

Karar Tarihi : 7/5/2025

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Doğru Partinin 2022 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FIDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE ve Yılmaz AKÇİL'in katılımlarıyla 7/3/2024 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. Doğru Partinin 2022 yılı kesin hesap dosyasında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünen dört il teşkilatına ait kesin hesap cetvellerinin sunulmadığı tespit edilmiştir.

3. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek kiraya isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

4. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıkları hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. birtakım genel yönetim giderlerini de yapmalıdır.

5. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 69. maddesinde, bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği; 70. maddesinde, siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yaptıkları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

6. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

7. Bilgilerin istendiği şekliyle Anayasa Mahkemesine verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111.

maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

8. Bu itibarla Doğru Partinin 2022 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesap cetvelinin sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partide bu kararın tebliğinden itibaren otuz gün süre verilmesine,

- İstenen bilgilerin Anayasa Mahkemesine istendiği şekilde verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

9. Doğru Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2022 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığınca hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

10. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerden Partinin 2022 yılı gelirler toplamının 1.706.681,41 TL, geçen yıldan devreden nakit toplamının 31.031,73 TL, sene sonu borç tutarı 9.967,83 TL ve giderlerinin 1.698.348,16 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 25.960,49 TL, yıl sonu alacaklar 23.372,32 TL olduğu anlaşılmıştır.

11. Partinin 2022 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle 2022 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

12. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 537.920,78 TL olup bu tutarın 536.781,82 TL'si bağışlardan, 920 TL'si üye giriş aidatlarından, 218,96 TL'si satış gelirlerinden oluşmaktadır. Parti Genel Merkezinin geçen yıldan devreden nakit toplamının 10.720,94 TL, yıl sonu borç tutarının 816,33 TL olduğu anlaşılmıştır.

13. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

14. Partinin il örgütlerinin gelirleri toplamı 1.168.760,63 TL olup bu tutarın 2.720 TL'si üye giriş aidatlarından, 6.000 TL'si üye yıllık aidatlarından, 1.109.216,72 TL'si bağışlardan, 20.280 TL'si yardımlardan ve 543,91 TL'si sair gelirlerden oluşmaktadır. Parti il örgütlerinin geçen yıldan devreden nakit toplamının 20.310,79 TL, yıl sonundaki borç toplamının 9.151,50 TL olduğu görülmüştür.

15. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

16. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 532.823,85 TL olup bu tutarın 39.904,49 TL'si personel giderlerinden, 306.210 TL'si kira giderlerinden, 2.594,75 TL'si temsil ağırlama giderlerinden, 2.398,12 TL'si kırtasiye giderlerinden, 26.832,60 TL'si ısınma giderlerinden, 49.000 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 7.132,57 TL'si basın yayın giderlerinden, 1.242 TL'si vergi ve noter giderlerinden, 57.795,96 TL'si danışmanlık giderlerinden, 2.670,80 TL'si geçen yıldan kalan borç ödemelerinden, 1.016,26 TL'si sair giderlerden oluşmaktadır. Parti Genel Merkezinin gelecek yıla devreden nakit toplamının 7.461,88 TL, yıl sonu alacak toplamının 9.172,32 TL olduğu görülmüştür.

17. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

18. Partinin il örgütlerinin giderleri toplamı 1.165.524,31 TL olup bu tutarın 222.000 TL'si personel giderlerinden, 485.527,50 TL'si kira giderlerinden, 16.964,65 TL'si kırtasiye giderlerinden, 9.554,76 TL'si haberleşme giderlerinden, 75.406,18 TL'si ısınma giderlerinden, 112.162,49 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 40.614,49 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 55.046,77 TL'si seyahat giderlerinden, 32.752 TL'si basın yayın giderlerinden, 212,69 TL'si vergi giderlerinden, 20.000 TL'si seçim giderlerinden, 95.282,78 TL'si sair giderlerden oluşmaktadır. Parti il örgütlerinin gelecek yıla devreden nakit toplamının 18.498,16 TL, yıl sonu alacaklar toplamının 14.200 TL olduğu görülmüştür.

19. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

20. Partinin 2022 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Doğru Partinin 2022 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2022 yılı kesin hesabında gösterilen 1.706.681,41 TL gelir, 9.967,83 TL yıl sonu borç toplamı, 31.031,73 TL bir önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 1.698.348,16 TL gider, 23.372,32 TL yıl sonundaki alacaklar, 2.670,80 TL bir önceki yıldan devreden borç, 25.960,49 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 7/5/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FIDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI